

SSY 3014– ENDÜSTRİ SOSYOLOJİSİ

9. Hafta: Kitle Örgütlerinin Düşüşü ve Örgütsüz
Kapitalizm

UYARI

- Bu bir dinleyici notudur ve lütfen **ders notu olarak değerlendirmeyiniz.**
- Bu slaytlar ilgili ders kitabındaki, 191 - 196 arası sayfaları kapsamaktadır.

Fordist Üretim Tarzları – Organizasyonların Önemi

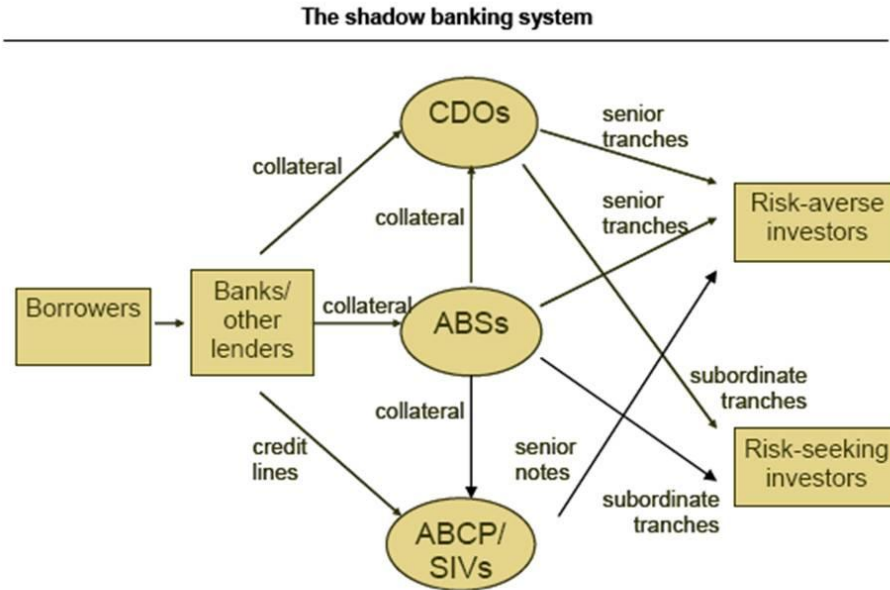
- Fordist üretim biçimleri büyük oranda, uyumlaşmış (senkronize) kurumların ilişkilerini barındırır.
- Bu ilişkiler, hem sermaye hareketlerini ve daha çok emek hareketlerinin sistem içi konumunu belirler.
- Dolayısıyla 20.YY'ın son çeyreğine kadar, ekonomik ilişkiler ve bunların toplumsal yönü önemli ölçüde kurumlar arası devamlılık gösteren ilişkiler ile ifade edilebilir.

Örgütlü Kapitalizm

- İngiliz sosyologlar Scott Lash ve John Urry, Fordist üretim sistemleri ve mutabakatın temsil ettiği bu sisteme; **“örgütlü kapitalizm”** adını vermişlerdir.
- Örgütlü Kapitalizmin üç önemli sacayağı vardır.

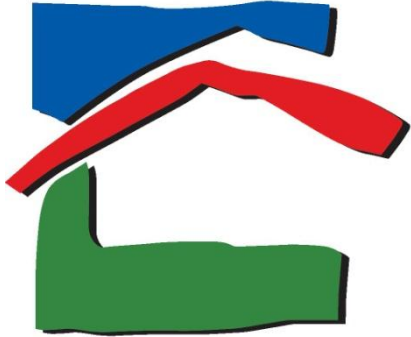
1. Sermaye ve bankacılık sistemi

source: Speech by Hervé Hannoun, Deputy General Manager of the BIS March, 2008
<http://www.bis.org/speeches/sp080403.pdf>

- Karmaşık bir yapı barındırır.
- Temel unsur, kitle üretim faaliyetlerinin ihtiyaç duyduğu sermaye akışını sağlamaktır.
- Böylelikle endüstriler, ticari sermaye ve bankacılık sistemi arasında güçlü ilişkiler kurulur.

1. Sermaye ve bankacılık sistemi

- Bu ilişkiler, genellikle piyasa kurallarına bağlıdır.
- Büyük ağır sanayi işletmeleri ile büyük bankalar (özellikle yatırım bankaları) arasında koşulları belirleyici ilişkiler mevcuttur.
- Gelişmekte olan ülkelerde, “devlet bankaları” yoluyla bu ilişkiye müdahale edilebilir.

2. Yeni Yönetmel Hiyerarşı

- Özellikle kitle üretiminin çok geniş kapsamlı bir yatırım stratejisi gerektirmesi, sermayedarlar ile yöneticilerin kesin sınırlar ile ayrılmasını gerektirmiştir.

2. Yeni Yönetmel Hiyerarşı

- Özellikle, küçük parçalara ayrılmış görevlerin koordinasyonu ve “bir işi en iyi yapabilmenin tek yolu”nun, üretim sistemlerinde yönlendirici olması nedeniyle teknik bilginin önemi artmıştır.
- Gouldner’e göre mühendis ve yöneticilerden oluşan bu “teknik yeni sınıf”, başlangıçta sermayedarlara bağımlı olmuşsa da, teknik kapasitesi sayesinde onlardan ayrılır.
- İş ve politik çıkarlar dünyasından bağımsız, bir meslek ideolojisi geliştirirler.
- 1970 sonrası toplumsal önemi artacak, “yeni orta sınıfların” temelini oluştururlar.

3. Endüstri İlişkileri

- Barışçıl mücadele yöntemleri önem kazanmış ve yasal hale gelmiştir.
- Özellikle sendika ve konfederasyonlar farklı düzeylerdeki toplu pazarlık ilişkileri yürütmektedirler.

3. Endüstri İlişkileri

- Çalışma koşulları ve en önemlisi ücret düzeyleri, bu tür makro ilişkiler tarafından belirlenir.
- Devlet dolaylı (toplumsal refah harcamalarıyla) veya doğrudan (ücretler düzeyini merkezi belirleyerek) bu ilişkilere müdahale eder. Temel amacı “hane halkı gelirini” yükseltmektir.
- Büyük endüstrilerde yapılan bu tür müzakereler, diğer sektörlerdeki çalışma koşullarını da belirler.

“Geçiş Teorileştirmek”

Tablo 1. Fordist ve Post-Fordist Üretim Örgütlenmelerinin Karşılaştırılması

	Fordist	Post-Fordist
Çevre	<ul style="list-style-type: none"> ulus-devlet düzenlemeleri ulusal ekonomiler toplu üretim standardizasyon refah devleti	<ul style="list-style-type: none"> küresel rekabet sermayenin uluslararası dağılımı ve serbest dolaşımı (sermayenin ulus devletler üzerindeki zaferi) üretimin ve pazarların parçalanması ve uluslararası yayılması müşteri memnuniyeti artan sosyal hareketlilik ve bireysellik farklılık, çoğulculuk ve yerellik
Teknoloji	<ul style="list-style-type: none"> toplu üretim (Taylorist/Fordist üretim hattı) rutin/tekdüzelik	<ul style="list-style-type: none"> otomasyon esnek üretim tam zamanında üretim kalite çemberleri hız ve yenilik danışma/ hizmetleri
Sosyal yapı	<ul style="list-style-type: none"> bürokratik kati hiyerarşi ve dikey iletişim uzmanlaşma kontrol odaklı	<ul style="list-style-type: none"> yeni örgütsel formlar (networklar, sanal örgütler, stratejik birleşmeler) esnek hiyerarşi ve yatay iletişim devredilen yönetsel sorumluluk informal etki mekanizması (katılım, kültür, iletişim) yatay ve dikey küçük otonom kariyer grupları örgütler, bölümler ve işler arasında gevşek sınırlar
Kültür	<ul style="list-style-type: none"> stabil /kesinlik gelenek ve adet örgütsel değerler: büyüme, etkililik, standartlaşma, kontrol	<ul style="list-style-type: none"> belirsizlik ve zıtlık moda örgütsel değerler: kalite, müşteri hizmeti ve memnuniyeti, farklılık, yenilik
Fiziksel yapı	<ul style="list-style-type: none"> sanayi merkezlerinde yığılma yerel /ulusalcı yönelim doğrusal /çizgisel zaman	<ul style="list-style-type: none"> insanların dağılması ve yayılması küresel /uluslararası yönelim
İşin doğası	<ul style="list-style-type: none"> rutin /tekdüze niteliksiz işgören görevlerde işlevsel uzmanlaşma	<ul style="list-style-type: none"> kompleks, heyecanlı bilgi temelli beceriler çapraz işlevsel iş takımları öğrenmeye önem taşeronlaşma, esnek - yalın üretim

“GeçiŖi TeorileŖtirmek”

“...Fordizmden, esnek birikime geçiŖ gerçekten de her t¸rden teori açısından ciddi sorunlar yaratıyor. Keynesçiler, Monetaristler, Neo-Klasik Kısım Denge Teorisyenleri de baŖka herkes kadar sersemlemiŖ durumda. GeçiŖ Marksistler için de ciddi ikilemler yarattı. Bu g¸çl¸kler karŖısında bir çok yorumcu teorik alanda herhangi bir iddiadan vazgeçerek , hızlı deėiŖiklikleri yakalayabilmek için veri avcılığına soyundu. Ama burada bile sorunlar var: hangi veriler kilit g¸stergeler olarak kabul edilecek, hangi veriler toplumsal deėiŖmenin ¸r¸n¸ olarak g¸r¸lecek? Genel olarak uzlaŖılmıŖ tek nokta; **“1970’ten bu yana kapitalizmin iŖleyiŖinde ¸nemli bir deėiŖim yaŖanmaktadır...”**

(David Harvey, Postmodernliėin Durumu”, s.197

“GeçiŖi TeorileŖtirmek”

- Lash ve Urry, yaŖanan deęiŖimi kısmen g¼c¼l¼ bir iŖçi hareketinin maddi koŖullarının çok¼Ŗe uğraması olarak değerlendirilir.
- G¼n¼m¼zde ekonomik ve toplumsal iliŖkiler, tanımlanabilen bir “öz¼l¼Ŗ” içerisindedirler.
- Örg¼tle ve merkezi biçimlerinden; Örg¼ts¼z ve adem-i merkezileŖmiŖ bir yapıya doğru evrilmiŖlerdir.

Örgütsüz Kapitalizm

- Örgütlü kapitalizm, “düzenlenmiş” “ulusal pazarlarda” merkezi bir biçim gösteren endüstri, ticaret ve bankacılığın yoğunluğu ile tanımlanırken;
- Örgütsüz kapitalizm, büyük şirketlerin uluslararasılaşması ve şirket güçlerini bu sayede olağanüstü arttırmaları ile tanımlanır.
- Ayrıca ticari - finansal ve endüstriyel sermayeler arasındaki belirleyici ilişkiler zayıflamıştır. Finansal sermaye – endüstriyel üretimden ayrılmıştır.

Örgütsüz Kapitalizm

- Özellikle finansal yatırım araçlarının çeşitlenmesi ve finansal sermayenin hareket alanının artması, genel ekonomik seyrin bu enstrümanlar tarafından belirlenmesine neden olmuştur.
- Daha kârlı ve hızlı getirisi olan şirketlerin, finansal kurumlar olduğu düşünülür.

Örgütsüz Kapitalizm

□ Kriz nasıl başladı?

ABD'den başlayan küresel krizin temelinde mortgage piyasasına ilişkin sorunlar var. ABD'de ortaya çıkan ve tüm dünyayı olumsuz etkileyen mortgage sektörü, ilk olarak üç yıl önce sorun yaratmaya başladı. ABD mortgage piyasası, 10 trilyon dolarlık büyüklüğüyle dünyanın en büyük piyasası konumunda bulunuyor. ABD'de, para hacminin yüksek olması nedeniyle, bazı finansal kuruluşlar 5 yıl önce, kredibilitesi zayıf olan kişilere de mortgage kredisi vererek, geri dönüşü riskli bir mali yapıya girdiler. Sadece dar gelirli insanların kullandığı ve subprime olarak adlandırılan 'yüksek riskli krediler'in boyutu 1.5 trilyon doları buluyor.

5 yıl öncesine kadar ABD'de faizler son derece düşük olduğu için özellikle orta ve alt gelir grubundaki kişiler değişken faizli kredileri kullanmayı tercih ettiler. Ancak, ABD Merkez Bankası'nın (Fed) son iki yılda faiz oranlarını artırması, konut sektörünü durgunluğa soktu. Konut satış fiyatları ile kira gelirlerinin de piyasa düzeyinin altına inmesiyle, bu krediyi kullanan düşük gelirli gruplar, kredilerini düzenli olarak ödeyemez hale geldiler. Bankaların, tüketicilere satın alacakları ev ve dairelerin bedelinin tamamını, hatta değerinin yüzde 110 oranında borçlanma fırsatı vermesi, kredilerin geri dönüşünü zora soktu. ABD'de bankalar konut kredileri için gereken parayı yatırım bankalarında ihraç ettikleri tahviller ile borçlanarak sağlıyorlardı. Ancak kredilerin geri dönüşümü zora girince yatırım bankaları ve ABD mortgage piyasası için da çanlar çalmaya başladı.

Krizin nedenleri neler?

Temel olarak krizin nedenlerini şöyle sıralayabiliriz. Mortgage kredilerinin yapısının bozulması, faiz yapısının uyumsuzlaşması, konut fiyatlarındaki balon artışlar, menkul kıymetlerin fonlanmasında yaşanan sıkışıklık, kredi türev piyasalarının genişlemesi ve kredi derecelendirme sürecindeki sorunlar.

Kredi krizi, finansal krize nasıl dönüştü?

Kriz her ne kadar başlangıçta bir mortgage krizi olarak ortaya çıksa da takip eden süreçte bir likidite krizine dönüştü. ABD'de 2007 yılında, finans ve sigorta, gayrimenkul, inşaat ve madencilik sektörü başta olmak üzere toplam dört sektörün büyüme hızının yavaşlamasıyla genel ekonominin büyüme hızı da yavaşladı. Ekonomik büyümenin yavaşlamasına neden olan reel sektör, mortgage krizinden olumsuz etkilendi. Faiz oranlarındaki değişim kredi piyasasında daraltıcı etki yaptı, kredi piyasasında 2006 yılında yüzde 13.2 oranında artış sağlanırken, 2007 yılında bu oran yüzde 4.8 olarak gerçekleşti. Yatırımcıların risk almadan kazanç elde etme isteği maliyeti düşük, kolay kredi imkanlarına bağlı olarak tüketicilerin aşırı borçlanmasına ve kontrolsüz kredi genişlemesine neden olarak sistemin kırılganlığını artırdı. ABD'de subprime borçlularının ödeme gücüne düşmesi ile tetiklenen kriz, bu kırılganlıklarla birlikte büyüdü.

Örgütsüz Kapitalizm

- Sermayedarlık ile kontrol arasındaki fark, örgütlü kapitalizmin temel biçimidir. Bu biçim sermayedarlar – yönetici / teknisyenler ve işçiler arasında özgün bir hiyerarşi oluşturur.
- Örgütsüz kapitalizmde, yönetici / teknisyenlerin sayısında önemli bir artış yaşanmıştır. Ancak bu grubun genişlemesi büyük oranda daha az vasıflı çalışanların ekonomik ve toplumsal avantajlarının zayıflamasına yol açmıştır.

Örgütsüz Kapitalizm

- Örgütlü Kapitalizmde büyüyen yönetici / teknisyen orta sınıf, sermayedarlardan büyük ölçüde bağımsızlaşma kapasitesine sahipti. Böylelikle diğer çalışan grupları için belirleyici kazanımlar elde edebildiler.
- Ancak Örgütsüz Kapitalist biçimlerde, mavi yakalı işçilerin sayı ve konum olarak oldukça gerilediği görülmektedir.

Örgütsüz Kapitalizm

- Örgütlü Kapitalizmde, ulusal düzeyde güçlü çalışan temsil mekanizmaları mevcuttu ve özellikle toplu pazarlığın çalışan gruplarına dönük kapsamı hızla artmaktaydı.
- Ancak Örgütsüz kapitalizm, toplu pazarlık sistemi yerine bireysel pazarlığın daha etkin kullanılmasını içermektedir. Bu nedenle sendikaların üye sayısında azalma yaşanır ve büyük çaplı güç kayıpları yaşarlar.

Örgütsüz Kapitalizm

Table 3. Union density in 24 countries and the European Union, adjusted data, 1970–2003, in percent

Year	United States	Canada	Australia	New Zealand	Japan	Republic of Korea	European Union	Germany	France	Italy	United Kingdom	Ireland
1970	¹ 23.5	31.6	⁹ 50.2	¹⁴ 55.2	35.1	12.6	37.8	32.0	21.7	37.0	44.8	53.2
1980	² 19.5	⁶ 34.7	¹⁰ 49.5	69.1	31.1	14.7	39.7	34.9	18.3	49.6	50.7	57.1
1990	15.5	32.9	40.5	51.0	25.4	17.6	33.1	31.2	10.1	38.8	39.3	51.1
1991	15.5	—	—	44.4	24.8	16.1	34.1	36.0	9.9	38.7	38.5	50.2
1992	15.1	33.1	39.6	37.1	24.5	15.1	33.4	33.9	9.9	38.9	37.2	49.8
1993	15.1	32.8	37.6	34.5	24.3	14.5	32.7	31.8	9.6	39.2	36.1	47.7
1994	14.9	—	35.0	30.2	24.3	13.4	31.7	30.4	9.2	38.7	34.2	46.2
1995	14.3	—	32.7	27.6	24.0	12.9	30.4	29.2	9.0	38.1	32.6	45.8
1996	14.0	—	31.1	24.9	23.4	12.2	29.5	27.8	8.3	37.4	31.7	45.5
1997	13.6	28.8	30.3	23.6	22.8	11.9	28.8	27.0	8.2	36.2	30.6	43.5
1998	13.4	28.5	28.1	22.3	22.5	12.1	28.2	25.9	8.0	35.7	30.1	41.5
1999	13.4	27.9	25.7	21.9	22.2	11.1	27.8	25.6	8.1	36.1	29.8	—
2000	12.8	28.1	24.7	22.7	21.5	11.1	27.3	25.0	8.2	34.9	29.7	—
2001	12.8	28.2	24.5	22.6	20.9	11.2	26.6	23.5	8.1	34.8	29.3	36.6
2002	12.6	28.2	23.1	22.1	20.3	11.1	26.3	23.2	8.3	34.0	29.2	36.3
2003	12.4	28.4	22.9	—	19.7	11.2	—	22.6	8.3	33.7	29.3	35.3
Absolute change												
1970–1980 ...	³ –2.5	3.3	¹¹ –7	¹⁵ 13.9	–4.0	2.0	1.9	2.9	–3.4	12.6	5.9	3.9
1980–1990 ...	⁴ –4.0	⁷ –1.8	¹² –9.0	–18.1	–5.8	3.0	–6.7	–3.7	–8.1	–10.8	–11.4	–6.1
1990–2003 ...	–3.1	–4.7	–17.6	–28.9	–5.6	–6.5	–6.7	–8.6	–1.9	–5.1	–10.0	–15.8
1970–2003 ...	⁵ –11.1	⁸ –6.5	¹³ –27.3	¹⁶ –33.1	–15.4	–1.5	¹⁷ –11.5	–9.5	–13.4	–3.3	–15.5	–17.9

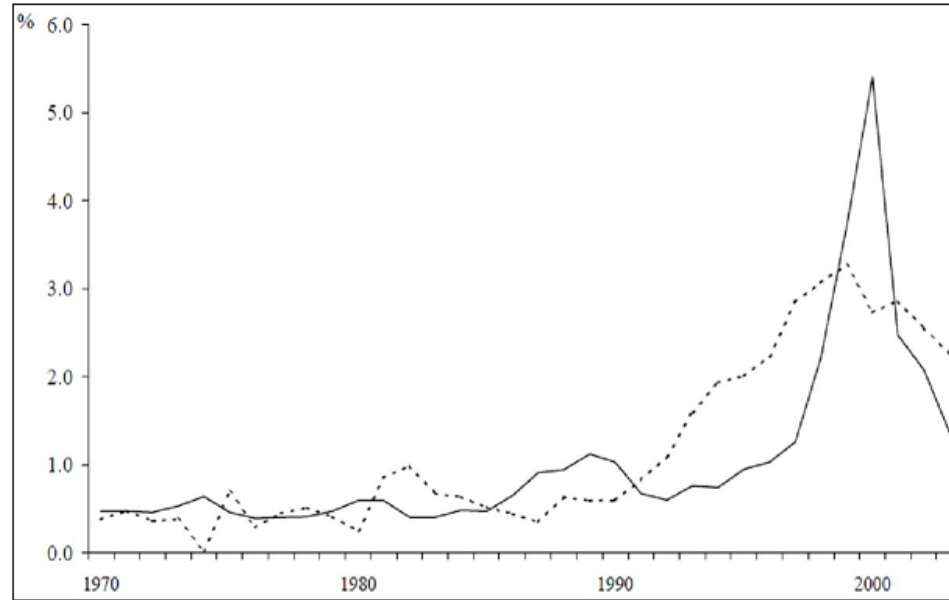
Örgütsüz Kapitalizm

- Örgütlü Kapitalizmde, kitle üretimine dayalı firmalar, Fordist mutabakat yoluyla “ulus devlet”lerin yönetimine bağlıdır.
- Ayrıca refah devleti uygulamaları, devletin merkezi önemini artırır.
- Ancak Örgütsüz Kapitalizmde büyük firmalar, devletler ile olan ilişkilerinde bağımsızlaşmış ve hatta koşul dayatıcı konuma sahip olmuşlardır.

Örgütsüz Kapitalizm

1970 - 2002 Arası Dönemde Gelişmiş Ükelere ve Gelişmekte Olan Ükelere Yönelmiş Olan Doğrudan Yabancı Yatırımlar

Kaynak: World Bank, **World Development Indicators**, Data on CD-ROM, 2005,

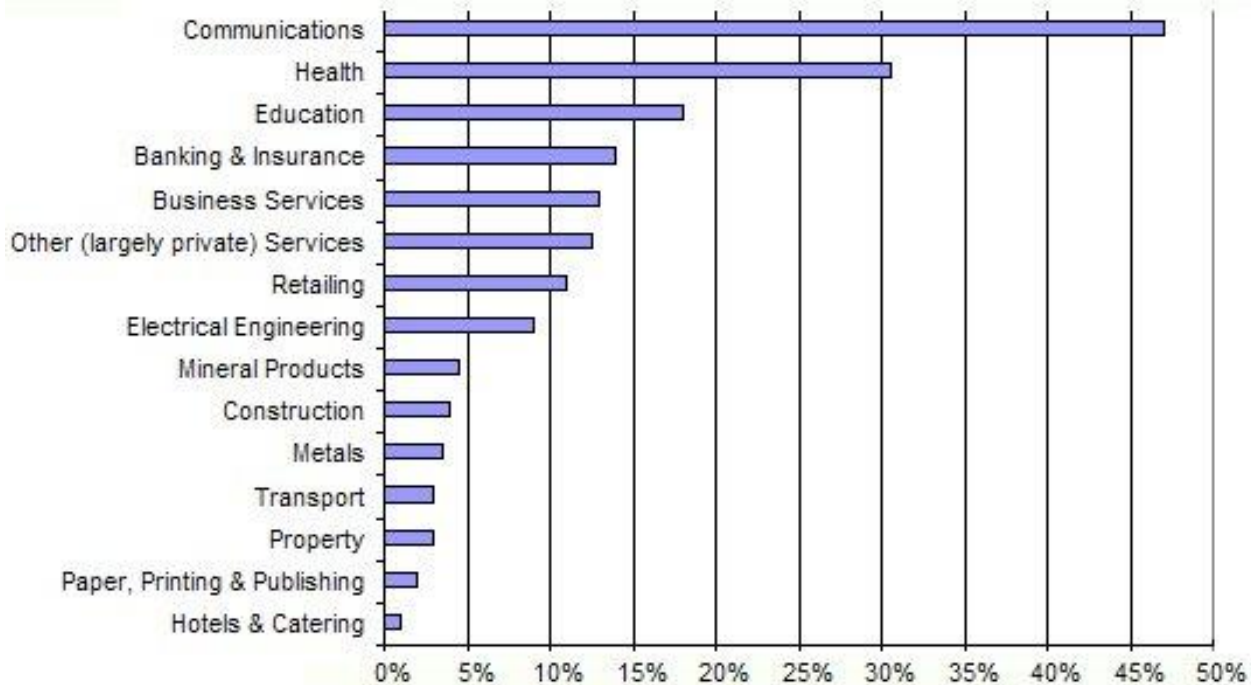
————— Gelişmiş Ülkeler

..... Düşük ve Orta Gelir Seviyesine Sahip Ülkeler

Örgütsüz Kapitalizm

- Örgütlü Kapitalizm, büyük oranda Batı ekonomilerinin yönlendiriciliğini içermekteydi.
- Büyük firmalar, korunmuş piyasalarda genellikle yurtiçinde üretimlerini sürdürüyorlardı.
- Ancak Örgütsüz Kapitalizmde, bu biçim radikal bir şekilde dönüşüme uğramıştır. İmalat sanayinin büyük bir çoğunluğu üçüncü dünyaya kaymıştır.
- Bu eğilim Batı ekonomilerinde “sanayisizleşme” yaratmış ve hizmetler sektörü genişlemiştir.

Örgütsüz Kapitalizm

Örgütsüz Kapitalizm

- Örgütlü Kapitalizm, farklı sınıflar arası gerilimlerin, zımnı bir şekilde çözümlmesine dayanır.
- Hükümetlerin öncelikli gündemi, bu tür çatışma biçimlerinin engellenmesi veya azaltılmasına ilişkin politikalar uygulamaktır.
- Ancak Örgütsüz Kapitalizmde, sınıfsal çatışmaların belirleyiciliği azalmıştır ve sınıf temelli hareketler “kriz” içindedir.

Örgütsüz Kapitalizm

- Örgütlü Kapitalizm, Ford'un Taylorist anlayıştan miras aldığı üzere, teknik – bilimsel rasyonalitenin belirleyiciliğine dayanır. Örgütsel formlar, rasyonalizm ilkesini temel alarak biçimlenirler.
- Örgütsüz Kapitalizmde rasyonalite ile çoğulculuk yer değiştirmiştir. Firmalar giderek daha farklı coğrafyalarda üretim yapmaya başladıkça mikro düzeyde ve kültürel farklılıklara vurgu artmıştır.

Örgütsüz Kapitalizm

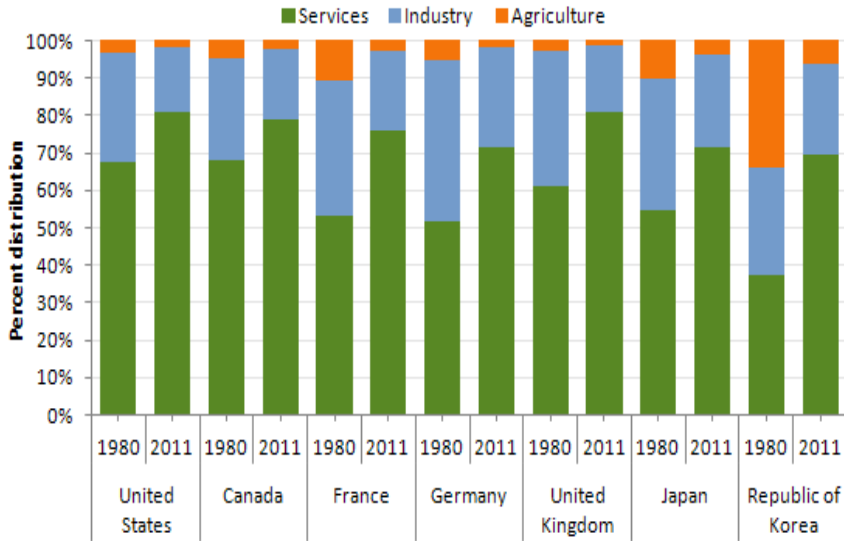
- Örgütlü Kapitalizmde, üretimin mekansal olarak da merkezileşmesi söz konusudur.
- Özellikle sanayi üretimi, belli merkezlerde yoğunlaşır.
- Ancak örgütsüz kapitalizmde bu tür merkezlerden bahsetmek kolay değildir.
- Günümüzde şirketlerin büyüklüklerinin azalmasına paralel bir biçimde, coğrafi olarak merkezi olmayan bir şekilde dağılırlar.

Örgütsüz Kapitalizm

- Örgütlü Kapitalizmde, imalatın ve sanayinin belirleyiciliği aynı zamanda istihdamda da kendisini göstermektedir.
- Sanayi istihdamı tüm gelişmiş ekonomilerde önemli bir paya sahipti.
- Ancak Örgütsüz Kapitalizm'de “sanayisizleşme” kendini istihdamda hızla göstermiştir ve hizmetler sektöründe istihdam oranları sürekli bir gelişme göstermektedir.

Örgütsüz Kapitalizm

Percent distribution of the employed by sector, selected countries, 1980 and 2011

Source: U.S. Bureau of Labor Statistics

- Sanayi istihdamı, yapısı gereği örgütlü çalışma ilişkilerine daha yatkındır.
- Buna karşın hizmetler sektörü, heterojen vasıf düzeylerini ve çalışan profilini içerir.
- Aynı zamanda çalışanların hacim bakımından daha az çalışana sahip işyerlerinde çalışmalarını söz konusudur

Örgütsüz Kapitalizm

- Örgütlü Kapitalizmde, temel istihdam stratejisi düşük sabit maliyetler yoluyla üretim yapmaya uygun hale gelmektedir.
- Bu biçim doğal olarak ölçek ekonomisi yaratır ve fabrika çalışan büyüklüğü önemli hale gelir.
- Ancak Örgütsüz Kapitalizmde temel ölçüt, “adem-i merkezileşmedir. Bu bakımdan ölçeklerin küçülmesi ve coğrafi yayılımın artması hedeflenir.

Örgütsüz Kapitalizm

- Üretimin adem-i merkezileşmesi aynı zamanda, aracılık ve taşeron (subcontract) ilişkilerini yaygınlaştırır.

Örgütsüz Kapitalizm

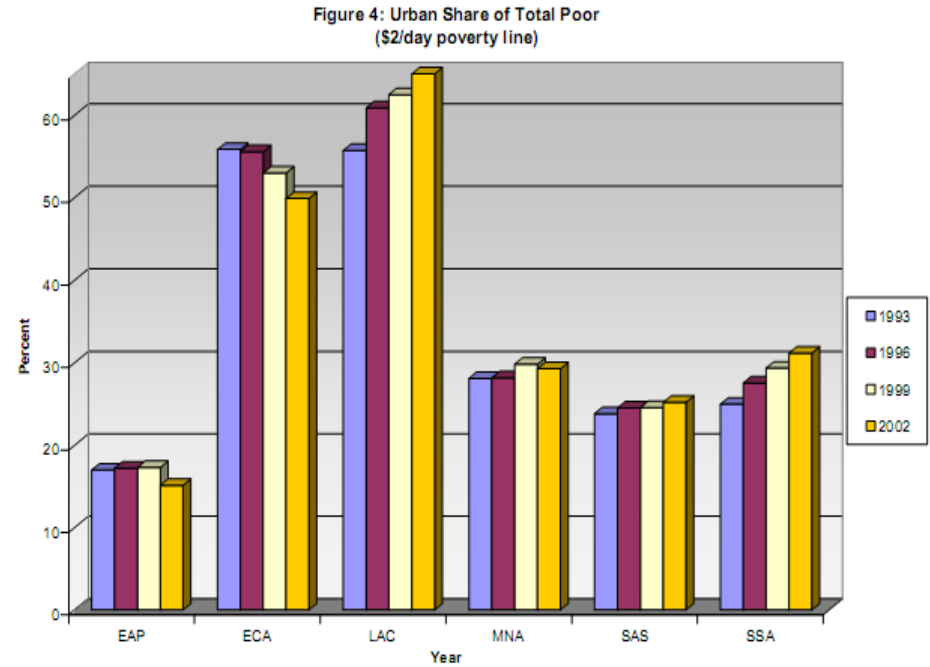
- Örgütlü Kapitalizm'de üretimin merkezileşmesi, sanayi kentlerinin önemini arttırmıştır ve kent merkezleri gündelik hayatta belirleyici konumdadır.
- Örgütsüz Kapitalizm, kent merkezlerinden çok çevresel ve yarı kırsal bölgelere doğru yayılmaya neden olmuştur.

Örgütsüz Kapitalizm

- Bu durum şehir merkezlerinde yoksulluk oranlarının artmasına ve kentin farklı bölgeleri arasında gerilimlerin yaşanmasına neden olmuştur.
- Özellikle kentsel yoksulluk olarak tanımlanan yeni bir olgu ortaya çıkmıştır.

Örgütsüz Kapitalizm ve Sendikalar

- Kapitalizmin örgütsüz yeni biçimleri, en olumsuz biçimde sendikaları etkilemiştir.
- Çünkü sendikalar, kitle gücünü temsil yeteneği ile üretim ilişkilerine “örgütlü” biçimini kazandıran temel unsurdu.

Örgütsüz Kapitalizm ve Sendikalar

Yıl	Toplam Ücret ve Maaşlı	TİS Kapsamındaki İşçi Sayısı	İşçilerin Sendikalaşma Oranı (%)	Kamu Görevlileri Sendikalan Üyeleri	Toplam Sendika Üyesi	Toplam Sendikalaşma Oranı
1988	7.170.000	1.591.360	22,2	-	1.591.360	22,2
1989	7.077.000	1.505.520	21,8	-	1.505.520	21,3
1990	7.419.000	1.385.919	19,3	-	1.385.919	18,7
1991	7.305.000	1.443.297	20,8	-	1.443.297	19,8
1992	7.595.000	1.556.928	18,8	-	1.556.928	20,5
1993	7.891.000	1.529.825	19,6	-	1.529.825	19,4
1994	8.323.000	1.407.682	17,0	-	1.407.682	16,9
1995	8.471.000	1.144.989	14,8	-	1.144.989	13,5
1996	8.953.000	1.137.788	14,4	-	1.137.788	12,7
1997	9.657.000	1.319.563	12,2	-	1.319.563	13,7
1998	9.697.000	1.209.155	12,1	-	1.209.155	12,5
1999	9.544.000	1.054.422	12,6	-	1.054.422	11,0
2000	10.345.000	1.042.473	10,1	-	1.042.473	10,1
2001	10.057.000	1.010.563	10,1	-	1.010.563	10,0
2002	10.625.000	1.007.305	9,5	788.946	1.796.251	16,9
2003	10.707.000	957.418	8,9	650.770	1.608.188	15,0
2004	11.344.000	919.364	8,1	787.882	1.707.246	15,1

- Ancak yeni eğilimler, esnek ve adem-i merkezi dağılım biçimleriyle sendikaları önemli ölçüde zayıflatmıştır.
- Lash ve Urry için bu temel sebebi sendikalaşabilir işçilerin sürekli olarak azalmasıdır.

Örgütsüz Kapitalizm ve Sendikalar

- Ayrıca sermaye karşısında pazarlık gücüne sahip, kolektif kimliğine göre hareket eden bir kitle mevcut değildir.
- Bu kitle sadece istihdam güvencesi açısından değil; sayısal anlamda da gerileme sürecinin içerisindedir.
- Yeni tabanlara, yani beyaz yakalılara ve hizmetler sektörü çalışanlarına yönelmediği ve onları cezbedici politikalar geliştirilmediği sürece, gerilemenin durdurulması mümkün görülmemektedir.

Örgütsüz Kapitalizm ve Sendikalar

- Sendikaların yaşadığı sorunlar bu bağlamda;
  1. Ekonomideki yapısal değişme
  2. Küçük firma sayılarındaki artış
  3. İşsizliğin artışı
  4. Yeni ve esnek çalışma biçimleri
  5. Emek maliyetlerini mümkün olduğu biçimde düşürmeye dönük amaçların, sosyal politikalarda yarattığı aşınma

Sınav

1. Hafta: 16 – 20
2. Hafta: 5 - 16
3. Hafta: 113 – 120 ve 165 – 168
4. Hafta: 120 – 126 ve 168 – 170
5. Hafta: 170 – 173 ve 20 - 43
6. Hafta: 191 – 196